

רעיי היקרים!

כה רבות התכוננו וציפינו ליום השנה ה-75 לשחרורינו מבוכנוואלד. מזה שנים אנו חוזרים ובאים, בתחילה עוד מעבר לעשרים ניצולים מכל ארץ וארץ, גברים ונשים לחוד, אז קבוצות קטנות וגדולות. מאוחר יותר ליוו אותנו גם נכדינו, כי היה לנו חשוב ביותר, שיראו זאת ושיבנו לעצמם חיים טובים יותר, מאלה שהיו לנו. שנים רבות היינו תמיד רבים שהגיעו, שמחנו לקראת המפגש ועל עצם החיים ואתר ההנצחה במחנה הריכוז לשעבר שלנו בוכנוואלד דאג לנו: כולם קיבלו את הנחוץ להם, קיבלו משקפיים ומכשירי שמיעה ומעבר לכל קיבלנו אוזן קשבת והקשבנו לדברי ברכה שתמיד היו מכבדים ביותר, להם התרגלנו בשמחה.

נסינו, עליו אני תמיד מעדיפה להתבסס, אומר לי כי עלינו לקחת מאוד ברצינות את המצב עקב הקורונה. הנה אנו יושבים כאן, כלואים, ילדינו לא מרשים לנו לעזוב את בתינו, הם דואגים לצרכינו. היוצרות התהפכו, אנו חייבים לציית ואנו מרוצים מכך. לפתע יש לנו כל-כך הרבה זמן. לפתע יש לנו זמן בשביל הכל. אנחנו מתעוררים ואני חייבת להגיד לבנדי, כמה אני מאוהבת בו ואיזה מזל יש לי שמצאתי אותו. הזמן חוזר על עצמו, את הזמן, בו היינו אסורים, שרדנו, כעת אנו אסורים את עצמינו מרצון, ובני, גרגלי, שעובד כציטולוג באוניברסיטת מק' ג'יל במונטריאל כותב לי, כי זה יכול לקחת עוד חודשים. אנו חייבים להאזר בסבלנות ואנו מרוצים מכך.

רעים יקרים! עדיין יש לי תחושה, כי אני מחזיקה את ידיכם בידי. עוד נפגש, כולנו יחד, בחצר המסדרים הגדולה ונשיר את השיר, את שירנו וכולנו נהיה שם יחדיו ועד אז לא ניתן לגזול מאיתנו את האומץ, כי אנחנו נושאים בקרבנו את הרצון לחיות בדמינו ובלבבינו אנו נושאים את האמונה, כמו בשיר של בוכנוואלד.

בתחילה עוד לא הייתי בטוחה, לא ידעתי מה לעשות. אך לפתע פתאום היה לי ברור: עלי להדליק אש קטנה, עלי לשלוח אותה לכל פינה, בכדי שאף אחד לא יחוש בקור. לי קר מאז שחוויתי את המסדר הראשון שלי בחצר המסדרים ב-2 ביולי 1944, עם עלות החמה, כשטרם ידעתי, שאעמוד גם בדצמבר לבושה באותם בגדים בחצר המסדרים, רק בהסן, בגרמניה בעיירה אלנדורף, איפה שבחורף קר, אם לא לבושים בבגדים חמים. נגד קפיאה מקור עזר לי לחשוב על הבגד התחתון המחמם עם תחרה ומונוגרמה שאמא נתנה לי, עזר לי לחשוב על ההרגשה של בית וחום. כך הוא עם חפצים שמקבלים מאמא, גם כיום, צריכים רק לחשוב ולהזכר בהם. הדי בזה אמרה פעם בראיון: בזמן השואה, שהיא היתה כבר חסרת-עצות ולא ידעה מה לעשות, היא חשבה, מה הייתה אמה עושה באותו מצב ועשתה כמוהה. כך הוא עם הדברים שבאים מאמא, גם עשרות שנים לאחר-מכן חושבים עליהם ונזכרים בהם, ועדיין מוצאים עזרה

ותמיכה בהם. כשאנחנו נזכרים בשירים ששרו כשהיינו ילדים, אנחנו מרגישים כאילו חזרנו להיות בבית: עולים את 13 המדרגות למעלה, פותחים את דלת המסדרון, וריח של אדי כוהל ושרף, בהם ניקו את רצפת העץ של המסדרון, עולה באפינו. אז אני מגיעה לחדר שלי, עם הארון הכבד, מלא בבובות ומשחקים. אני ילדה מפונקת, אך עלי לשמור על סדר בדברי ותמיד להחזיר צעצועים למקומם בארון, לאחר ששיחקתי איתם. משום כך אני לא מבזבזת מזמני החשוב, הקצוב, בסידור. אמא לימדה אותי שיעור לחיים, כי סדר לעולם לא עושים, פשוט שומרים תמיד על סדר, כך שאין צורך לבזבז יותר מידי טרחה וזמן על כך. לא הצלחתי ללמד זאת את ילדי. אני רק מתפלאה תמיד, שהם בדרך-כלל בכל זאת מוצאים את מה שהם מחפשים באי-הסדר הגדול הזה.

רציתי לכתוב עוד על דברים חשובים ביותר, כי לפתע פתאום אנו מוצאים את עצמינו בזמנים יוצאים מן הכלל ונהיה חשוב ביותר, כי כל אדם ירגיש עצמו בטוב, יקבל את צרכו ובאמת יקבל את תשומת-הלב הנחוצה מהסובב אותו. הטוב שנמצא גם בכל דבר רע מקורו בכך שאנו בני-האדם מגלים את עצמינו מחדש. אנחנו יכולים מחדש לעשות עבור עצמינו משהו טוב, אנחנו יכולים לתמוך ולעזור אחד לשני, להנות יחדיו, לשוחח בסקייפ, להקריא אחד לשני ולהראות כי האחר חשוב עבורינו. אז חוזר מצב-הרוח המרומם וכך בשמחה ובששון נצליח אפילו להתגבר על משברים בקלות יותר. אתם יכולים להאמין לי. יש לי הרבה נסיון.

באהבה רבה

שלכם

אווה